

Gerry

Gus Van Sant, 2002

Retorn del director nord-americà al cinema experimental
 gràcies a la influència de l'hongarès Béla Tarr

Imbècil

Tothom ha tingut com a company de classe un noi del qui els altres se'n reien. O un dependent del barri que sempre donava el canvi malament. O un presentador de televisió cap a qui s'ha sentit un odi irrefrenable. O un àrbitre que sempre actuava en contra del seu equip. Posem per cas que tots aquests personatges es deien Gerry. És molt possible que per associació un grup d'amics adoptés aquest nom com a sinònim d'imbècil. Passa a tots els grups tancats: quan un entra de fora no entén molts significats fins que se'ls expliquen.

Això és el que li va passar a Gus Van Sant amb Matt Damon i Casey Affleck, dos actors amb qui ja havia treballat, però per separat. Quan els va veure junts se li escapaven moltes coses de les que deien aquests dos amics. El significat de «Gerry» li van

explicar, però molts d'altres no. Ell encara no els ha agafat i els espectadors tampoc ho faran.

Treball en equip

Gerry sorgeix del cap de Van Sant, Damon i Affleck. El director i Casey eren veïns a Nova York i els dos actors, amics d'anys enrere. A partir d'una història real de dues persones que es perden al desert, que Matt va explicar a Gus, tots tres es van posar a treballar plegats reunint idees en un procés que es podria definir com *brain storming*. Van sortir incidents aïllats que finalment Casey Affleck va traduir en un guió complet.

Béla Tarr

El director hongarès Béla Tarr (darrerament ha filmat, *Prologue* i *Werckmeister Harmóniák*) va ser la influència definitiva per convertir aquell guió en la pel·lícula *Gerry*. Gus Van Sant és un admirador del sentit del *timing* que Tarr aplica

a obres com *Sátántango*, tan proper al temps real, i ho ha volgut aplicar a un treball seu. Anhelava veure en pantalla els temps reflexius de l'hongarès: si dues persones caminen pel camp, Tarr no s'apropa a ells, sinó que els mostra evolucionar des de lluny, travessant el camp, mentre congela l'acció.

El director no es talla en cap moment a l'hora de reconèixer la seva influència cabdal, com també ho fa amb el James Bening de *The United States of America*, Andy Warhol, Andrei Tarkovsky, Alexander Sokurov, Rainer Maria Fassbinder, Derek Jarman o Chantal Ackerman.

El resultat

Amb Matt Damon i Casey Affleck parlant com ho fan qualsevol dia i el temps ajustat a la realitat, el resultat és realista. És a dir, poc cinematogràfic. Els dos personatges (tots dos són Gerry, perquè és com s'anomenen l'un

a l'altre) es perden al desert. Els diàlegs entre tots dos són poc explicatius, com si l'espectador anés pel carrer i agafés a l'aire un bocí de conversa. Aquest fragment no tindria res a veure amb un guió cinematogràfic, de ben segur.

No parlen durant gran part del film i, quan ho fan, no sabem quin és el tema fins passada una estona. Els protagonistes no inclouen l'espectador com a tercera persona del diàleg, parlen entre ells sense més. Això pot donar una sensació de voyeurisme, d'estar mirant pel forat del pany com els dos Gerry passen perduts. Fet que al mateix temps deixa a l'espectador perdut.

Arvo Pärt

No tot és realisme, però. La música del compositor estoni Arvo Pärt ajuda a digerir l'experiment. Després d'uns inicis dodecafònics, Pärt va idear el seu propi mètode, que va anomenar «tintinnabuli». Totes les seves obres giren al voltant d'una triada en què el compositor troba a Déu. El místic resultat (proper a Henryk Górecki) acompanya els espectadors i els dos protagonistes, que més enllà d'estar perduts físicament i geogràficament i no trobar un destí se'n van adonant que el pitjor és que no es troben a ells mateixos. *Gerry* es converteix, així, en una *buddy movie* en què els dos col·legues estan perduts a l'exterior i a l'interior.

Retorn als orígens

La carrera de Gus Van Sant és digna d'estudi. Nascut a Louisville el 1952, va estudiar disseny amb alguns dels membres dels Talking Heads, després va interessar-se pel cinema i va rebre lliçons magistrals de directors d'avantguarda com Stan Brakhage, Jonas Mekas o Andy Warhol.

La seva obra, sempre marcada per una homosexualitat mai encoberta, va arrencar magistralment amb títols com *Mala Noche*, *Drugstore Cowboy* (drogadicció sense ajusticiament moral), *My Own Private Idaho* (amb una brillant idea de partida: un «chapero» amb narcolèpsia que mai acaba cobrant) o, fins i tot, *Even Cowgirls Get the Blues*. Amb els anys, però, el seu cinema es va anar fent més inofensiu fins al punt de ser acceptat a Hollywood amb títols com *To Die For* o *Good Will Hunting*. Potser com a reacció va iniciar una etapa d'una forta fredor, de distanciament, que encara es pot percebre a *Elephant* però que va arribar al seu punt àlgid en calcar *Psycho*, de Hitchcock, fil per randa. *Gerry* suposa un retorn als seus inicis, al cinema amb components experimentals. O, com dirien al seu país, un retorn al cinema europeu.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Gus Van Sant
Guió: Gus Van Sant, Casey Affleck, Matt Damon
Producció: Dany Wolf
Fotografia: Harris Savides
Música: Arvo Pärt
Nacionalitat: Estats Units
Any: 2002
Durada: 103 minuts

Equip artístic

Casey Affleck: Gerry
Matt Damon: Gerry

Filmografia

2005
Last Days
2003
Elephant
2002
Gerry
2000
Finding Forrester
1998
Psycho
1997
Good Will Hunting
1995
To Die For
1994
Even Cowgirls Get the Blues
1991
My Own Private Idaho
1989
Drugstore Cowboy